

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

31 päivänä lokakuuta 2019*

Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen – Omat varat – Merentakaisten maiden ja alueiden (MMA) assosiointi Euroopan unioniin – Päätös 91/482/ETY – Päätös 2001/822/EY – MMA:ista peräisin olevien tavaroiden tuonnin salliminen unioniin tullitta – EUR.1-tavaratodistus – MMA:n viranomaisten sääntöjenvastaisesti antamat todistukset – Maahantuontijäsenvaltioiden kantamatta jättämät tullit – SEU 4 artiklan 3 kohta – Vilpittömän yhteistyön periaate – Jäsenvaltion, jolla on erityiset suhteet asianomaisiin MMA:ihin, vastuu – Velvollisuus korvata EUR.1-todistusten sääntöjenvastaisesta antamisesta aiheutunut unionin omien varojen menetys – Maitojauheen ja riisin tuonti Curaçaolta ja jauhojen ja suurimoiden tuonti Arubalta

Asiassa C-395/17,

jossa on kyse SEUT 258 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 30.6.2017,

Euroopan komissio, asiamiehinhän J.-F. Brakeland, A. Caeiros, L. Flynn ja S. Noë,

kantajana,

vastaan

Alankomaiden kuningaskunta, asiamiehinhän M. K. Bulterman, M. H. S. Gijzen, P. Huurnink ja J. Langer,

vastaajana,

jota tukee

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehinhän aluksi J. Kraehling, G. Brown, R. Fadoju ja S. Brandon, avustajinaan K. Beal, QC, ja P. Luckhurst, barristers, ja sittemmin S. Brandon ja F. Shibli, avustajinaan K. Beal, QC, ja P. Luckhurst, barristers,

väliintulijana,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti R. Silva de Lapuerta, jaostojen puheenjohtajat J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, M. Safjan ja S. Rodin sekä tuomarit J. Malenovský, L. Bay Larsen, T. von Danwitz (esittelevä tuomari), C. Toader, C. Vajda, F. Biltgen ja K. Jürimäe,

julkisasiamies: M. Bobek,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

kirjaaja: johtava hallintovirkkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 2.10.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 6.2.2019 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Euroopan komissio vaatii kanteellaan unionin tuomioistuinta toteamaan, että Alankomaiden kuningaskunta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan (josta on tullut EY 10 artikla ja sittemmin SEU 4 artiklan 3 kohta) mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole korvannut menetettyjä omia varoja, jotka olisi pitänyt todeta ja asettaa Euroopan unionin talousarvion käyttöön yhteisöjen omista varoista tehdyn päätöksen 88/376/ETY, Euratom soveltamisesta 29.5.1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1552/89 (EYVL 1989, L 155, s. 1) 2, 6, 10, 11 ja 17 artiklan (joista on tullut yhteisöjen omista varoista tehdyn päätöksen 94/728/EY, Euratom soveltamisesta 22.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1150/2000 (EYVL 2000, L 130, s. 1) 2, 6, 10, 11 ja 17 artikla) mukaisesti, jos EUR.1-tavaratodistuksia ei olisi annettu yhtäältä merentakaisten maiden ja alueiden assosioinnista Euroopan talousyhteisöön 25.7.1991 tehdyn neuvoston päätöksen 91/482/ETY (EYVL 1991, L 263, s. 1; jäljempänä vuoden 1991 MMA-päätös) 101 artiklan 1 kohdan ja kyseisen päätöksen liitteessä II olevan 12 artiklan 6 kohdan vastaisesti siltä osin kuin on kyse maitojauheen ja riisin tuonnista Curaçaoalta ajanjaksona 1997/2000 ja toisaalta merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatiosta Euroopan yhteisöön 27.11.2001 tehdyn neuvoston päätöksen 2001/822/EY (EYVL 2001, L 314, s. 1; jäljempänä vuoden 2001 MMA-päätös) 35 artiklan 1 kohdan ja kyseisen päätöksen liitteessä III olevan 15 artiklan 4 kohdan vastaisesti siltä osin kuin on kyse jauhojen ja suurimoiden tuonnista Arubalta ajanjaksona 2002/2003.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

- 2 Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirja allekirjoitettiin San Franciscossa 26.6.1945. Kyseisen peruskirjan 73 artiklassa, joka kuuluu sen XI lukuun, jonka otsikko on ”Itsehallintoa vailla olevia alueita koskeva julistus”, määrätään seuraavaa:

”Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenet, jotka ovat vastuussa tai ottavat vastuun sellaisten alueiden hallinnosta, joiden väestö ei vielä ole saavuttanut täydellistä itsehallintoa, tunnustavat sen periaatteen, että näiden alueiden asukkaiden edut ovat ensisijaiset, ja omaksuvat pyhänä luottamustehtävänänsä velvollisuuden edistää kaikin mahdollisin tavoin tämän peruskirjan luoman kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden järjestelmän puitteissa näiden alueiden asukkaiden hyvinvointia sekä tässä tarkoituksessa:

--

b. kehittää itsehallintoa, ottaa asianmukaisesti huomioon väestön poliittiset pyrkimykset sekä auttaa sitä vapaiden poliittisten laitosten asteittaisessa kehittämisessä kunkin alueen ja sen väestön erityisten olosuhteiden sekä väestön erilaisen kehitystason mukaan;

--”

Unionin oikeus

EY:n perustamissopimus

- 3 Väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen taustalla olevat tosiseikat ovat tapahtuneet osittain EY:n perustamissopimuksen muuttamisesta tehdyn Amsterdamin sopimuksen voimaantuloa edeltävänä ja osittain sen jälkeisenä aikana. Nyt käsiteltävän jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevan kanteen kannalta merkitykselliset määräykset ovat kuitenkin pysyneet asiallisesti samansisältöisinä. EY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa (josta on tullut EY 10 artikla) määrättiin seuraavaa:

”Jäsenvaltiot toteuttavat kaikki yleis- ja erityistoimenpiteet, jotka ovat aiheellisia tästä sopimuksesta tai yhteisön toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttämisen varmistamiseksi. Ne helpottavat yhteisön päämäärän toteuttamista.

Ne pidättyvät kaikista toimenpiteistä, jotka ovat omiaan vaarantamaan tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamista.”

- 4 Tämä määräys on pääasiallisesti korvattu SEU 4 artiklan 3 kohdalla.
- 5 EY:n perustamissopimuksen neljäs osa, jonka otsikko oli ”Merentakaisten maiden ja alueiden assosiointi”, muodostui sen 131–137 artiklasta (joista on muutettuina tullut EY 182–EY 188 artikla ja sittemmin SEUT 198–SEUT 204 artikla). Kyseisessä 131 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 182 artikla ja sittemmin SEUT 198 artikla) määrättiin seuraavaa:

”Jäsenvaltiot sopivat assosioivansa yhteisöön ne Euroopan ulkopuoliset maat ja alueet, joilla on erityiset suhteet Belgiaan, Tanskaan, Ranskaan, Italiaan, Alankomaihin ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Nämä maat ja alueet, jäljempänä ’maat ja alueet’, luetellaan tämän sopimuksen liitteessä IV.

Assosioinnin tavoitteena on edistää maiden ja alueiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä ja vahvistaa läheiset taloudelliset suhteet niiden ja koko yhteisön välille.

Tämän sopimuksen johdanto-osassa mainittujen periaatteiden mukaisesti assosioinnin tarkoituksena on ensisijaisesti edistää näiden maiden ja alueiden väestön etuja ja vaurautta, jotta ne voivat saavuttaa sen taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kehityksen, johon ne pyrkivät.”

- 6 Mainitun perustamissopimuksen 133 artiklan 1 kohdassa (josta on muutettuna tullut EY 184 artiklan 1 kohta ja sittemmin SEUT 200 artiklan 1 kohta) määrättiin seuraavaa:

”Maista ja alueilta peräisin olevien, jäsenvaltioihin tuotavien tavaroiden tullit poistetaan kokonaan niin kuin jäsenvaltioiden välisten tullien asteittaisesta poistamisesta tässä sopimuksessa määrätään.”

- 7 Saman perustamissopimuksen 136 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 187 artikla ja sittemmin SEUT 203 artikla) määrättiin seuraavaa:

”Tämän sopimuksen voimaantuloa seuraavan ensimmäisen viiden vuoden jakson osalta maiden ja alueiden sekä yhteisön välistä assosiointia koskevat säännöt ja menettely vahvistetaan tähän sopimukseen liitettyssä soveltamissopimuksessa.

Ennen edellisessä kohdassa tarkoitettujen sopimuksen voimassaoloajan päättymistä neuvosto antaa saatujen kokemusten ja tämän sopimuksen periaatteiden pohjalta yksimielisesti uutta jaksoa koskevat säännökset.”

- 8 EY:n perustamissopimuksen 227 artiklan 1 ja 3 kohdassa (joista on muutettuina tullut EY 299 artiklan 1 ja 3 kohta ja sittemmin SEU 52 artiklan 1 kohta ja SEUT 355 artiklan 2 kohta) määrättiin seuraavaa:

”1. Tätä sopimusta sovelletaan Belgian kuningaskuntaan, Tanskan kuningaskuntaan, Saksan liittotasavaltaan, Helleenien tasavaltaan, Espanjan kuningaskuntaan, Ranskan tasavaltaan, Irlantiin, Italian tasavaltaan, Luxemburgin suurherttuakuntaan, Alankomaiden kuningaskuntaan, Itävallan tasavaltaan, Portugalin tasavaltaan, Suomen tasavaltaan, Ruotsin kuningaskuntaan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

--

3. Tämän sopimuksen neljännessä osassa määrättyä, assosiointia koskevaa erityissäätelyä sovelletaan tämän sopimuksen liitteessä IV lueteltuihin merentakaisiin maihin ja alueisiin.

Tätä sopimusta ei sovelleta niihin merentakaisiin maihin ja alueisiin, joilla on erityissuhteet Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja joita ei ole mainitussa luettelossa.”

- 9 EY:n perustamissopimuksen liitteessä IV (josta on muutettuna tullut EY:n perustamissopimuksen liite II ja sittemmin EUT-sopimuksen liite II), jonka otsikko on ”Merentakaiset maat ja alueet, joihin sovelletaan perustamissopimuksen neljännen osan määräyksiä”, olevassa luettelossa mainittiin muun muassa Aruba ja Alankomaiden Antillit, joihin kuului myös Curaçao.

Asetus N:o 1552/89 ja asetus N:o 1150/2000

- 10 Asetuksen N:o 1552/89 2, 6, 10, 11 ja 17 artiklassa (joista on tullut asetuksen N:o 1150/2000 2, 6, 10, 11 ja 17 artikla) säänneltiin tässä järjestyksessä tosiseikkojen tapahtuma-aikaan olosuhteita, joissa jäsenvaltioilla oli velvollisuus todeta ja asettaa unionin talousarvion käyttöön unionin omat varat, joihin kuuluivat myös tullimaksut.

Vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätökset

- 11 Vuoden 1991 MMA-päätöksen johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”on tarpeen vahvistaa uudeksi määräajaksi merentakaisten maiden ja alueiden, jäljempänä ’MMA’, assosioimiseen Euroopan talousyhteisöön sovellettavat määräykset; näitä määräyksiä sovelletaan Ranskan tasavallalle kuuluviin alueisiin, Yhdistyneelle kuningaskunnalle kuuluviin maihin ja alueisiin, Alankomaiden kuningaskunnalle kuuluviin maihin, sekä osittain Grönlantiin”.

- 12 Kyseisen päätöksen 1 artiklan mukaan päätöksen tarkoituksena oli edistää ja nopeuttaa mainitun päätöksen liitteessä I lueteltujen MMA:iden taloudellista, sivistyksellistä ja yhteiskunnallista kehitystä ja vahvistaa niiden taloudellisia rakenteita. Kyseisessä liitteessä oleva 4 kohta koski Alankomaiden Antilleja, joihin kuului myös Curaçao, ja Arubaa Alankomaiden kuningaskunnalle kuuluvina MMA:ina.

- 13 Vuoden 1991 MMA-päätöksen 6 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrättiin seuraavaa:

”Jäljempänä 10 artiklassa tarkoitettuun yhteistyömenettelyyn osallistuvat viranomaiset tutkivat määräajoin toimivaltuuksiensa asettamissa rajoissa tämän soveltamisen tuloksia ja antavat tarvittavat lausunnot ja tekevät tarvittavat aloitteet tämän päätöksen tavoitteiden toteuttamiseksi.”

14 Kyseisen päätöksen 10 artiklassa määrättiin seuraavaa:

”Jotta MMA:iden toimivaltaisilla paikallisilla viranomaisilla olisi asianomaisten jäsenvaltioiden vastaavien keskusviranomaisten valtuuksia kunnioittaen mahdollisuus osallistua enemmän MMA:iden ETY:yn assosiointia koskevien periaatteiden toteutukseen, otetaan käyttöön komission, jäsenvaltion ja MMA:n väliseen yhteistyökumppanuuteen perustuva neuvottelumenettely.

Tämä yhteistyökumppanuus, jota koskevat yksityiskohtaiset säännöt vahvistetaan tämän päätöksen 234, 235 ja 236 artiklassa, antaa mahdollisuuden tutkia assosioinnin tuloksia ja keskustella MMA:iden ja yhteisön suhteissa mahdollisesti ilmenevistä ongelmista.”

15 Mainitun päätöksen 101 artiklan 1 kohdassa määrättiin seuraavaa:

”Tuotaessa MMA:ista peräisin olevia tuotteita yhteisöön ne vapautetaan tulleista ja vaikutukseltaan vastaavista maksuista.”

16 Vuoden 1991 MMA-päätöksen 108 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaan alkuperä tuotteiden ja niihin liittyvien hallinnollisten yhteistyötoimenpiteiden käsitteet määriteltiin päätöksen liitteessä II.

17 Päätöksen 234 artiklassa määrättiin seuraavaa:

”Yhteisön toiminta perustuu mahdollisimman suurena määrin komission, sen jäsenvaltion, jolle MMA kuuluu, sekä MMA:n toimivaltaisten viranomaisten välisiin tiiviisiin neuvotteluihin.

Näistä neuvotteluista käytetään jäljempänä nimitystä ’yhteistyökumppanuus’.”

18 Mainitun päätöksen 235 artiklan 1 ja 2 kohdassa määrättiin seuraavaa:

”1. Yhteistyökumppanuus koskee yhteisön tämän päätöksen mukaisesti toteuttamien toimien valmistelua, rahoitusta, seurantaa ja arviointia, sekä kaikkia MMA:iden ja yhteisön välisissä suhteissa ilmeneviä ongelmia.

2. Tätä varten voidaan luoda luonteeltaan neuvoa-antavia ja kolmesta 234 artiklassa mainitusta osapuolesta muodostuvia MMA:iden assosiointia koskevia työryhmiä, joko MMA:n maantieteellisen alueen tai sellaisten MMA-ryhmien mukaan, jotka kuuluvat samalle jäsenvaltiolle, erityisesti asianomaisten MMA:iden pyynnöstä. Nämä ryhmät perustetaan:

- tilapäisiksi käsittelemään erityisongelmia; tai
- pysyviksi assosiointipäätöksen mukaisen kauden jäljellä olevaksi ajaksi; tällöin ne kokoontuvat vähintään kerran vuodessa tarkastelemaan tämän päätöksen täytäntöönpanoa tai käsittelemään muita 1 kohdassa mainittuja kysymyksiä.”

19 Saman päätöksen 237 artiklassa määrättiin seuraavaa:

”Jollei tässä päätöksessä MMA:iden ja Ranskan merentakaisten departementtien välisiä suhteita koskevista erityismääräyksistä muuta johdu, tätä päätöstä sovelletaan alueisiin, joihin sovelletaan Euroopan talousyhteisön perustamissopimusta ja mainitussa perustamissopimuksessa määrätyn edellytyksin, ja MMA:iden alueisiin.”

- 20 Vuoden 1991 MMA-päätöksen liitteessä II, joka koski ”alkuperätuotteen” käsitteen määritelmää ja hallinnollisen yhteistyön menetelmiä, olevassa 1 artiklassa määrättiin seuraavaa:

”Päätöksen kaupallista yhteistyötä koskevia määräyksiä sovellettaessa tuotteen katsotaan olevan merentakaisista maista ja alueista, jäljempänä ’MMA’, yhteisöstä tai AKT-valtioista peräisin oleva tuote eli alkuperätuote, jos se on niissä kokonaan tuotettu tai riittävästi käsitelty.”

- 21 Kyseisessä liitteessä olevan 12 artiklan 1 ja 6 kohdassa määrättiin seuraavaa:

”1. Todisteen tässä liitteessä tarkoitettua tuotteiden alkuperästä antaa liitteessä 4 esitetyn mallin mukainen EUR.1-tavaratodistus.

--

6. Vievän MMA:n tulliviranomaiset antavat EUR.1-tavaratodistuksen, jos tavarat voidaan katsoa tässä liitteessä tarkoitetuiksi alkuperätuotteiksi.”

- 22 Mainitussa liitteessä olevassa 26 artiklassa, jonka otsikko oli ”EUR.1-tavaratodistusten ja EUR.2-lomakkeiden todentaminen”, määrättiin seuraavaa:

”1. EUR.1-tavaratodistusten ja EUR.2-lomakkeiden jälkitodentaminen suoritetaan pistokokein ja aina kun sen tuojavaltion tulliviranomaisilla on aiheutta epäillä asiakirjan aitoutta tai kyseisten tuotteiden tosiasiallista alkuperää koskevien tietojen oikeellisuutta.

--

6. Jos todentamismenettely tai muut käytettävissä olevat tiedot näyttävät osoittavan, että tämän liitteen määräyksiä ei ole noudatettu, MMA suorittaa omasta aloitteestaan tai komission pyynnöstä nopeasti tarvittavat tiedustelut tai toteuttaa toimenpiteitä tällaisten tiedustelujen suorittamiseksi toivotulla nopeudella, jotta tällaiset rikkomukset havaitaan ja estetään. Komissio voi osallistua näihin tiedusteluihin.

--

7. Kiistat, joita tuojavaltion ja vievän MMA:n tulliviranomaiset eivät ole pystyneet keskenään sopimaan tai jotka aiheutuvat tämän liitteen tulkintaa koskevasta ongelmasta, annetaan [tavaran alkuperän käsitteen yhteisestä määritelmästä 27.6.1968 annetulla] neuvoston asetuksella (ETY) N:o 802/68 [(EYVL 1968, L 148, s. 1)] perustetun alkuperäkomitean ratkaistaviksi.”

- 23 Mainitun asetuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaan alkuperäkomiteassa jäsenenä ovat jäsenvaltioiden edustajat ja puheenjohtajana komission edustaja.

- 24 Vuoden 1991 MMA-päätöstä sovellettiin 1.12.2001 asti. Vuoden 2001 MMA-päätös tuli voimaan 2.12.2001. Vuoden 2001 MMA-päätöksen 4 artiklan 1 kohdassa määrättiin seuraavaa:

”Jäljempänä 7 artiklassa säädetyn kumppanuuden puitteissa MMA:iden viranomaiset ovat ensisijaisesti vastuussa assosiaatio- ja kehitysstrategioiden määrittelemisestä ja niiden toteuttamisesta laatimalla yhdessä komission ja niiden jäsenvaltioiden kanssa, joiden alaisuuteen MMA:t kuuluvat, yhtenäisiä ohjelma-asiakirjoja – – ja yhteistyöohjelmia.”

25 Vuoden 2001 MMA-päätöksen 7 artiklassa määrättiin seuraavaa:

”1. Jotta MMA:t voisivat osallistua täysin MMA–EY-assosiaation täytäntöönpanoon ottaen huomioon asianomaisten jäsenvaltioiden instituutioiden organisointitavan, assosiaatiossa käytetään kuulemismenettelyä, joka perustuu jäljempänä mainittuihin säännöksiin. Sitä käytetään kaikissa MMA:iden ja yhteisön välisissä suhteissa ilmenevissä kysymyksissä.

--

3. Jotta tässä päätöksessä ja erityisesti sen 4 ja 19 artiklassa tarkoitetut tavoitteet ja periaatteet voitaisiin toteuttaa käytännössä, perustetaan yksittäisiä kumppanuuksia komission, niiden jäsenvaltioiden, joiden alaisuuteen MMA kuuluu, ja kunkin MMA:n, jota sen viranomaiset edustavat, välille. Tästä kolmenvälisestä yhteistoiminnasta käytetään jäljempänä nimitystä ’kumppanuus’.

Luonteeltaan neuvoa-antavia kumppanuustyöryhmiä perustetaan kutakin [MMA:ta] varten. Työryhmien jäseninä ovat edellä mainitut kolme osapuolta. Nämä työryhmät voidaan kutsua koolle komission, jäsenvaltion tai MMA:n pyynnöstä. Yhden osapuolen pyynnöstä useat kumppanuustyöryhmät voivat järjestää yhteisiä kokouksia tarkastellakseen yhteistä etua koskevia aiheita tai assosiaation alueellisia näkökohtia.

4. Kuuleminen toteutetaan kunkin kolmen osapuolen institutionaalisten, oikeudellisten ja rahoitusta koskevien toimivaltuuksien mukaisesti.

--”

26 Kyseisen päätöksen 35 artiklassa määrättiin seuraavaa:

”1. Tuotaessa MMA:ista peräisin olevia tuotteita yhteisöön ne vapautetaan tuontitulleista.

2. Alkuperätuotteen käsite ja siihen liittyvät hallinnollisen yhteistyön menetelmät määritellään liitteessä III.”

27 Kyseisen päätöksen liitteessä III, joka koski ”alkuperätuottee[n]” käsitteen määrittelyä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmiä, olevan 2 artiklan 1 kohdassa määriteltiin tuotteet, joita pidettiin MMA-alkuperätuotteina.

28 Kyseisessä liitteessä olevan 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan MMA-alkuperätuotteisiin sovellettiin vuoden 2001 MMA-päätöksen säännöksiä yhteisöön tuotaessa, kun esitettiin EUR.1-tavaratodistus.

29 Kyseisessä liitteessä olevan 15 artiklan 1 ja 4 kohdassa määrättiin seuraavaa:

”1. Tuotteet vievän MMA:n tulliviranomaiset antavat EUR.1-tavaratodistuksen viejän tai tämän valtuuttaman edustajan viejän vastuulla tekemästä kirjallisesta hakemuksesta.

--

4. Tuotteet vievän MMA:n tulliviranomaiset antavat EUR.1-tavaratodistuksen, jos kyseisiä tuotteita voidaan pitää MMA:n, yhteisön tai AKT-valtion alkuperätuotteina ja jos ne täyttävät tämän liitteen muut vaatimukset.”

- 30 Vuoden 2001 MMA-päätöksen liitteessä III olevassa 32 artiklassa, jonka otsikko oli ”Alkuperäselvityksen tarkastaminen”, määrättiin seuraavaa:

”1. Sen varmistamiseksi, että tätä liitettä sovelletaan oikein, MMA:t, yhteisö ja AKT-valtiot avustavat toisiaan toimivaltaisten tullihallintojen välityksellä tarkastaessaan EUR.1-tavaratodistusten ja kauppalaskuilmoitusten aitoutta sekä näissä asiakirjoissa annettujen tietojen oikeellisuutta.

--

2. Alkuperäselvityksen jälkitarkastus suoritetaan pistokokein tai aina kun tuojamaan tulliviranomaisilla on aihetta epäillä tällaisten asiakirjojen aitoutta, tuotteiden alkuperäasemaa tai muiden tässä liitteessä säädettyjen vaatimusten täyttymistä.

--

8. Jos tarkastusmenettelyn tai muiden käytettävissä olevien tietojen perusteella vaikuttaa siltä, että tämän liitteen säännöksiä rikotaan, MMA suorittaa omasta aloitteestaan tai yhteisön pyynnöstä tarvittavat tutkimukset tai toteuttaa toimenpiteet tällaisten tutkimusten suorittamiseksi asianmukaista kiireellisyyttä noudattaen, jotta tällaiset rikkomukset voidaan todeta ja estää. Komissio voi osallistua näihin tutkimuksiin.”

- 31 Kyseisessä liitteessä olevan 34 artiklan, jonka otsikko oli ”Riitojen ratkaisu”, ensimmäisessä kohdassa määrättiin seuraavaa:

”Jos 32 ja 33 artiklassa säädettyistä tarkastusmenettelyistä syntyy riita, jota tarkastusta pyytävät ja sen suorittamisesta vastuussa olevat tulliviranomaiset eivät pysty keskenään sopimaan, tai jos syntyy kysymys tämän liitteen tulkinnasta, asia saatetaan [yhteisön tullikoodeksista 12.10.1992 annetulla neuvoston] asetuksella (ETY) N:o 2913/92 [(EYVL 1992, L 302, s. 1)] perustetun tullikoodeksikomitean alkuperäjaoston ratkaistavaksi.”

- 32 Mainitun asetuksen 247 artiklan 1 kohdan mukaisesti tullikoodeksikomitean jäseninä olivat jäsenvaltioiden edustajat ja puheenjohtajana komission edustaja.

Tullikoodeksi

- 33 Yhteisön tullikoodeksista 12.10.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL 1992, L 302, s. 1), sellaisena kuin se oli muutettuna 16.11.2000 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 2700/2000 (EYVL 2000, L 311, s. 17) (jäljempänä tullikoodeksi), 220 artiklan 2 kohdan b alakohdassa ja 239 artiklassa säädettiin edellytyksistä, joiden täytyessä jäsenvaltiot voivat jättää tullivelat jälkikäteen tileihin kirjaamatta tai palauttaa taikka peruuttaa kannetut tullit.

Asetus (EY, Euratom) N:o 1605/2002

- 34 Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta 25.6.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 (EYVL 2002, L 248, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 13.12.2006 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 1995/2006 (EUVL 2006, L 390, s. 1) (jäljempänä varainhoitoasetus), 73 a artiklassa säädetään seuraavaa:

”Yhteisöjen saamiset kolmansilta ja kolmansien saamiset yhteisöiltä vanhentuvat viidessä vuodessa, sanotun kuitenkin rajoittamatta asiaan sovellettavia erityissäännöksiä tai yhteisöjen omien varojen järjestelmästä tehdyn neuvoston päätöksen soveltamista.

Vanhentumisajan alkamisajankohdasta ja vanhentumisajan keskeyttämisen edellytyksistä säädetään soveltamissäännöissä.”

Asetus (EY, Euratom) N:o 2342/2002

- 35 Neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 soveltamissäännöistä 23.12.2002 annetun komission asetuksen (EY, Euratom) N:o 2342/2002 (EYVL 2002, L 357, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 23.4.2007 annetulla komission asetuksella (EY, Euratom) N:o 478/2007 (EUVL 2007, L 111, s. 13) (jäljempänä soveltamissäännöt) 85 b artiklan, jonka otsikko on ”Vanhentumissäännöt”, 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Vanhentumisaika, jota sovelletaan yhteisöjen saamiin kolmansilta, alkaa päivästä, jona velalliselle – – veloitusero ilmoitettiin määräraika päättyy.”

Alankomaiden oikeus

- 36 Alankomaiden kuningaskunnan statuutin mukaan (Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden), sellaisena kuin se oli riidanalaisena aikana, Alankomaiden kuningaskunta muodostui kolmesta land-nimellä kutsutusta osasta (ts. osavaltiosta) eli Alankomaista (Nederland), Alankomaiden Antilleista (Nederlandse Antillen) ja Arubasta. Kyseisenä aikana Curaçao oli osa Alankomaiden Antilleja.
- 37 Kyseisen statuutin 3 §:n 1 momentin b alakohdan mukaan ulkoasiat kuuluivat ”kuningaskunnan toimivaltaan”.
- 38 Kyseisen statuutin 50 §:n 1 momentissa säädettiin seuraavaa:

”Jos Alankomaiden Antilleilla tai Aruballa toteutetut lainsäädännölliset tai hallinnolliset toimenpiteet ovat tämän statuutin, kansainvälisen sopimuksen, kuningaskunnan lain tai kuningaskunnan asetuksen tai sellaisten intressien, joiden edistäminen tai suojeleminen kuuluvat kuningaskunnan toimivaltaan, vastaisia, voi kuningas kuningaskunnan päämiehenä perustelulla päätöksellä keskeyttää niiden täytäntöönpanon ja kumota ne. – –”

- 39 Kyseisen statuutin 51 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”Jos jokin elin Alankomaiden Antilleilla tai Aruballa ei täytä lainkaan tai asianmukaisesti tämän statuutin, kansainvälisen sopimuksen, kuningaskunnan lain tai kuningaskunnan asetuksen mukaisia tehtäviään, siitä, miten tehtävät on täytettävä, voidaan määrätä kuningaskunnan asetuksella, jossa esitetään asetuksen oikeusperusta ja perustelut.”

- 40 Alankomaiden kuningaskunnan statuutin 52 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”Kuninkaan suostumuksella osavaltion sääntelyllä voidaan siirtää kuninkaalle kuningaskunnan päämiehenä tai kuvernöörille kuningaskunnan elimenä osavaltion asioiden hoitamista koskevia toimivaltuuksia.”

Asian taustalla olevat tosiseikat

- 41 Saksaan tuotiin vuosina 1997–2000 maitojauhetta ja riisiä Curaçaoilta ja Alankomaihin tuotiin vuosina 2002 ja 2003 jauhoja ja suurimoita Arubalta.

- 42 Curaçaon ja Aruban viranomaiset olivat antaneet kyseisille tavaroille EUR.1-tavaratodistukset, vaikka tavarat eivät täyttäneet vaadittuja edellytyksiä, jotta niitä olisi voitu pitää vuoden 1991 MMA-päätöksen 101 artiklan 1 kohdan ja vuoden 2001 MMA-päätöksen 35 artiklan 1 kohdan nojalla etuuskohteluun alkuperän perusteella oikeutettuina tuotteina.
- 43 Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) päätti tutkia Curaçaon ja Aruban viranomaisten EUR.1-tavaratodistusten antamista. OLAF julkaisi Curaçaoa koskevan raporttinsa 24.10.2000 ja Arubaa koskevan raporttinsa 23.12.2004.
- 44 Komissio ilmoitti näiden tutkimusten perusteella Alankomaiden ja Saksan viranomaisille kyseisten EUR.1-tavaratodistusten sääntöjenvastaisuudesta ja kehotti niitä perimään kyseisten tuontien tullit. Alankomaiden ja Saksan viranomaiset totesivat vain osan kyseisistä tulleista, koska muut tullivelat olivat vanhentuneet.
- 45 Komissio katsoi 27.1. ja 31.5.2012 päivätyillä kirjeillään, että Alankomaiden kuningaskunta on vastuussa Curaçaon ja Aruban viranomaisten tekemästä virheestä. Komissio vaati, että Alankomaiden kuningaskunta korvaa Curaçaon osalta viimeistään 20.3. ja Aruban osalta viimeistään 20.7.2012 virheestä aiheutuneen omien varojen menetyksen.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

- 46 Koska Alankomaiden kuningaskunta ei noudattanut mainittua vaatimusta, komissio lähetti sille 21.11.2013 virallisen huomautuksen, johon Alankomaiden viranomaiset vastasivat 20.2.2014 kirjeellä, jossa Alankomaiden kuningaskunta kiisti olevansa millään tavoin vastuussa MMA:idensa toimista.
- 47 Komissio lähetti 17.10.2014 Alankomaiden kuningaskunnalle perustellun lausunnon, jossa se pysyi virallisessa huomautuksessa esittämässään kannassa. Määräaika perustellun lausunnon noudattamisen edellyttämien toimenpiteiden toteuttamiselle päättyi 17.12.2014.
- 48 Alankomaiden kuningaskunta vastasi perusteltuun lausuntoon 19.11.2015 päivätyllä kirjeellä, jossa se edelleenkin kiisti, että se olisi mitenkään vastuussa asiasta.
- 49 Näin ollen komissio päätti nostaa nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Kanne

Kanteen tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten lausumat

- 50 Alankomaiden kuningaskunta väittää, että kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi, koska kannekirjelmä on monitulkintainen eikä siinä esitetä johdonmukaisesti ja täsmällisesti, millä perusteella Alankomaiden kuningaskunnan väitetään jättäneen noudattamatta EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan (josta on tullut EY 10 artikla ja sittemmin SEU 4 artiklan 3 kohta) mukaisia jäsenyysveloitteitaan. Tältä osin Alankomaiden kuningaskunta toteaa, että kannekirjelmän tietyissä kohdissa komissio vaikuttaa väittävän, että Alankomaiden kuningaskunta vastaa MMA:idensa tulliviranomaisten toimista vastaavasti kuin omista viranomaisistaan, kun taas toisissa kohdissa komissio väittää, että Alankomaiden kuningaskunta ei ole toteuttanut asianmukaisia toimenpiteitä estääkseen sen, että kyseiset viranomaiset antaisivat EUR.1-tavaratodistuksia sääntöjenvastaisesti.
- 51 Komissio väittää, että kanne täyttää tutkittavaksi ottamisen edellytykset.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 52 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 120 artiklan c alakohtaan liittyvästä vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, että kanteiden osalta kannekirjelmässä on mainittava selvästi ja täsmällisesti oikeudenkäynnin kohde ja esitettävä yhteenveto kanteen tueksi vedotuista perusteista, jotta vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja jotta unionin tuomioistuin voi harjoittaa valvontaansa. Tästä johtuu, että niiden oleellisten tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen, joihin kanne perustuu, on ilmettävä johdonmukaisesti ja ymmärrettävästi itse kannekirjelmän tekstistä ja että kannekirjelmän vaatimukset on muotoiltava yksiselitteisesti, jottei unionin tuomioistuin lausuisi kanteen ulkopuolelta tai jättäisi lausumatta jostakin kanneperusteesta (tuomio 11.7.2018, komissio v. Belgia, C-356/15, EU:C:2018:555, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 53 Unionin tuomioistuin on myös katsonut, että SEUT 258 artiklaan perustuvassa kanteessa on esitettävä väitteet johdonmukaisesti ja täsmällisesti, jotta jäsenvaltio ja unionin tuomioistuin voivat arvioida tarkasti sen unionin oikeuden rikkomisen laajuuden, josta jäsenvaltiota moititaan; tämä on välttämätön edellytys sille, että kyseinen jäsenvaltio voi käyttää hyödyllisesti puolustautumisoikeuksiaan ja että unionin tuomioistuin voi tutkia, onko jäsenyyssvelvoitteita jätetty noudattamatta väitetyllä tavalla (tuomio 11.7.2018, komissio v. Belgia, C-356/15, EU:C:2018:555, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 54 Komission kanteessa on erityisesti esitettävä johdonmukaisesti ja yksityiskohtaisesti syyt, joiden vuoksi se on vakuuttunut siitä, että kyseinen jäsenvaltio on jättänyt noudattamatta jotakin sille perussopimusten perusteella kuuluvista velvoitteista (tuomio 11.7.2018, komissio v. Belgia, C-356/15, EU:C:2018:555, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 55 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että komissio esittää täsmällisesti, mitä unionin oikeussääntöä Alankomaiden kuningaskunta on väitetysti rikkonut, nimittäin EY:n perustamissopimuksen 5 artiklaa (josta on tullut EY 10 artikla ja sittemmin SEU 4 artiklan 3 kohta), sekä menettelytavan, josta Alankomaiden kuningaskuntaa arvostellaan, nimittäin sen, että jäsenvaltio ei ole korvannut siitä, että Curaçaon ja Aruban viranomaiset ovat antaneet EUR.1-tavaratodistuksia vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätösten vastaisesti, aiheutunutta perinteisten omien varojen menetystä vastaavaa rahamäärää koroilla lisättyä.
- 56 Lisäksi on niin, että vaikka komission kannekirjelmässä viitataan siihen, että Alankomaat on mahdollisesti laiminlyönyt riittävien toimenpiteiden toteuttamisen EUR.1-tavaratodistusten sääntöjenvastaisen antamisen estämiseksi, kannekirjelmästä ilmenee selvästi, että komission kanne ei kohdistu kyseiseen mahdolliseen laiminlyöntiin vaan ainoastaan siihen, että Alankomaiden kuningaskunta ei ole korvannut kyseisten EUR.1-tavaratodistusten sääntöjenvastaisesta antamisesta aiheutunutta perinteisten omien varojen menetystä.
- 57 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 43 kohdassa lähinnä todennut, muutenkaan se, että kannekirjelmässä ei täsmennetä, johtuiko todistusten antaminen sääntöjenvastaisesti komission mukaan sellaisista Curaçaon ja Aruban viranomaisten toimista, jotka voidaan katsoa Alankomaiden kuningaskunnan toimiksi, vai siitä, että kyseinen jäsenvaltio ei toteuttanut riittäviä toimenpiteitä EUR.1-tavaratodistusten sääntöjenvastaisen antamisen estämiseksi, ei ole estänyt Alankomaiden kuningaskuntaa käyttämästä hyödyllisesti puolustautumisoikeuksiaan väitetyjen jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämisen osalta.
- 58 Alankomaiden kuningaskunnan esittämä oikeudenkäyntiväite on näin ollen hylättävä.

Asiakysymys

Asianosaisten lausumat

- 59 Komissio väittää, että Alankomaiden kuningaskunnalla on EY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa (josta on tullut EY 10 artikla ja sittemmin SEU 4 artiklan 3 kohta) vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen nojalla velvollisuus korvata perinteisten omien varojen menetys, joka johtuu siitä, että Curaçaon ja Aruban viranomaiset ovat antaneet EUR.1-tavaratodistuksia vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätösten määräysten vastaisesti ja näin ollen estäneet tuontijäsenvaltioita perimästä osaa kyseisiin tuonteihin liittyvistä tulleista.
- 60 Komissio katsoo tältä osin ensinnäkin, että Alankomaiden kuningaskunnan on jäsenvaltiona otettava vastuu Curaçaon ja Aruban viranomaisten vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätösten vastaisista toimista ja laiminlyönneistä, kun otetaan huomioon sen erityiset suhteet kyseisiin MMA:ihin, jotka eivät ole itsenäisiä valtioita vaan joista kumpikin on erottamaton osa kyseistä kuningaskuntaa.
- 61 Komissio lisää, että Alankomaiden kuningaskunta ei voi vedota Alankomaiden kuningaskunnan statuutin mukaan Curaçaolla ja Aruballa olevaan itsehallinnolliseen asemaan perustellakseen vilpittömän yhteistyön periaatteesta johtuvien velvoitteidensa noudattamatta jättämistä. Kyseisten MMA:iden itsehallinnollinen asema ei ollut muutenkaan absoluuttinen, sillä Alankomaiden kuningaskunnan statuutin 50–52 §:n nojalla Alankomaiden kuningaskunnan viranomaisilla oli toimivaltuuksia, joilla voitiin varmistaa, että Curaçaon ja Aruban viranomaiset noudattivat vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätösten määräyksiä.
- 62 Toiseksi komissio muistuttaa, että vilpittömän yhteistyön periaate velvoittaa jäsenvaltiot toteuttamaan kaikki toimenpiteet, joilla voidaan taata unionin oikeuden ulottuvuus ja tehokkuus. Nyt käsiteltävässä asiassa se, että Curaçaon ja Aruban viranomaiset ovat antaneet EUR.1-tavaratodistuksia sääntöjenvastaisesti, on komission mukaan estänyt tullimaksujen perimisen ja niiden asettamisen unionin talousarvion käyttöön omina varoina. Jättäessään korvaamatta tämän omien varojen menetyksen Alankomaiden kuningaskunta on vaikeuttanut unionin omien varojen järjestelmän asianmukaista toimintaa, koska kaikki jäsenvaltiot joutuvat korvaamaan kyseisen menetyksen lisäämällä bruttokansantuloon perustuvia omia varoja. Unionin talousarvion suojaaminen edellyttää näin ollen, että Alankomaiden kuningaskunnan voidaan katsoa olevan vastuussa siitä, että Curaçaon ja Aruban viranomaiset ovat rikkoneet vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätöksiä ja että Alankomaiden kuningaskunta voidaan velvoittaa korvaamaan tästä aiheutuneet varojen menetykset.
- 63 Kolmanneksi komissio väittää, että Alankomaiden kuningaskunta on velvollinen maksamaan viivästyskorkoa tätä omien varojen menetystä vastaavalle rahamäärälle. Komission mukaan velvollisuus maksaa viivästyskorkoa ei perustu omia varoja koskevaan unionin säännöstöön, vaan se johtuu suoraan vilpittömän yhteistyötä koskevasta velvoitteesta, kun otetaan huomioon se, että velvollisuus todeta unionin omat varat ja velvollisuus tulouttaa ne komission tilille määräajassa ja velvollisuus maksaa viivästyskorkoa liittyvät erottamattomasti toisiinsa.
- 64 Alankomaiden kuningaskunta, jota Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta tukee, kiistää jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämisen, josta sitä arvostellaan. Vaikka Alankomaiden kuningaskunta myöntää, että se on välittömästi vastuussa niiden osavaltioiden toimista, joista Alankomaiden kuningaskunta muodostuu, se katsoo ensinnäkin, että mainittu vastuu ulottuu ainoastaan vastuuseen sillä unionin jäsenvaltiona olevien velvollisuuksien rikkomisesta.
- 65 Oikeuskäytännön, joka perustuu 4.10.1979 annettuun lausuntoon 1/78 (luonnonkumia koskeva kansainvälinen sopimus) (EU:C:1979:224, 62 kohta), mukaan on tärkeää määritellä, missä ominaisuudessa Alankomaiden kuningaskunnan voidaan katsoa olevan vastuussa, eli unionin jäsenvaltiona vai MMA:idensa edustajana kansainvälisissä suhteissa. Alankomaiden kuningaskunta

- väittää, että EY:n perustamissopimuksen 227 artiklan 3 kohdan (josta on tullut EY 299 artiklan 3 kohta ja sittemmin SEUT 355 artiklan 2 kohta) mukaan EY:n perustamissopimuksen alueellinen soveltamisala rajoittui Alankomaiden kuningaskunnan Euroopassa sijaitsevaan osaan eli Alankomaihin, kun taas MMA:ihin sovellettiin vain erityisjärjestelmää, josta määrättiin perustamissopimuksen neljännessä osassa. Siten EY:n perustamissopimuksen yleisiä määräyksiä ei voitu soveltaa MMA:ihin ilman nimenomaista viittausta. Alankomaiden kuningaskunnan mukaan MMA:ita on erityisesti kohdeltava kolmansina maina, kun on kyse tavaroiden maahantuonnista unioniin. Näin ollen MMA:ita ei voida pitää erottamattomana osana sitä jäsenvaltiota, jolle ne kuuluvat.
- 66 Tässä yhteydessä Alankomaiden kuningaskunta korostaa, että kun ainoastaan kuningaskunnalla on kansainvälisen julkisoikeuden subjektin asema ja toimivalta tehdä kansainvälisiä sopimuksia, se on ratifioinut EY:n perustamissopimuksen ainoastaan Alankomaiden osalta, joten Alankomaiden kuningaskunnan liittymisestä Euroopan unionin jäseneksi johtuvat oikeudet ja velvollisuudet sitovat vain Alankomaita.
- 67 Alankomaiden kuningaskunta katsoo, että kun otetaan huomioon Alankomaiden Antillien ja Aruban itsehallinnollinen asema, väite, jonka mukaan Alankomaat olisi vastuussa kyseisten MMA:iden viranomaisten toimista, on vastoin SEU 4 artiklan 2 kohtaa ja Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 73 artiklaa. Alankomaiden kuningaskunnan statuutin määräysten mukaan Alankomaiden Antilleja ja Arubaa ei voida pitää osana Alankomaita riidanalaisella ajanjaksolla, koska vaikka molemmilla alueilla oli Alankomaiden tavoin Alankomaiden kuningaskunnan osavaltion (landen) asema, niillä molemmilla oli oma perustuslakinsa (Staatsregeling) ja hyvin autonominen asema kuningaskunnassa. Muutenkaan Alankomaiden kuningaskunnan statuutin 50–52 §:ssä ei annettu Alankomaille toimivaltuuksia suhteessa Curaçaon ja Aruban viranomaisiin ja niissä määrättiin pelkästään mahdollisuudesta tehdä kyseitä alueita koskevia päätöksiä kuningaskunnan ministerineuvostossa.
- 68 Toiseksi Alankomaiden kuningaskunta väittää, että korvausta ja viivästyskorkeiden maksamista koskevalle velvollisuudelle, johon komissio vetoaa, ei ole perustaa omia varoja koskevassa unionin säännöstössä eikä vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätöksissä. Siten tällaisen velvollisuuden tunnustamisella rikottaisiin oikeusvarmuuden periaatetta. Alankomaiden kuningaskunta lisää, että komissio ei myöskään voi vedota tältä osin EY:n perustamissopimuksen 5 artiklaan (josta on tullut EY 10 artikla ja sittemmin SEU 4 artiklan 3 kohta), ellei se osoita, että Alankomaat on rikkonut omia, unionin oikeuteen perustuvia velvollisuuksiaan. Komissio ei ole esittänyt tällaista näyttöä, ja se on vain todennut, että Alankomaat ei reagoinut ”riittävällä tavalla” asianomaisten MMA:iden tekemään rikkomiseen.
- 69 Lisäksi Alankomaiden kuningaskunta toteaa, että vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätösten mukaan EUR.1-tavaratodistusten antaminen kuului ainoastaan MMA:iden viranomaisten toimivaltaan eikä jäsenvaltioiden viranomaisilla ollut mahdollisuutta puuttua asiaan eivätkä ne olleet mitenkään siitä vastuussa. Kyseisissä vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätöksissä määrättiin erityisesti yhtäältä MMA:iden viranomaisten ja toisaalta komission ja jäsenvaltioiden viranomaisten välisestä hallinnollisesta yhteistyöjärjestelmästä, jonka avulla voitiin selvittää, noudatettiinko kyseisiä päätöksiä, ja jonka avulla oli tässä tarkoituksessa mahdollista kääntyä suoraan MMA:iden viranomaisten puoleen. Lisäksi MMA:iden ja unionin välillä ilmenevät ongelmat oli ratkaistava yhteistyökumppanuuden puitteissa.
- 70 Lisäksi Alankomaiden asettaminen vastuuseen jäsenvaltiona olisi vastoin oikeusvarmuuden ja hyvän hallinnon periaatteita. Tältä osin Alankomaiden kuningaskunta väittää, että 13.11.2014 annettuun tuomioon Nencini v. parlamentti (C-447/13 P, EU:C:2014:2372, 48 kohta) perustuvan oikeuskäytännön vastaisesti komissio ei ole toiminut kohtuullisessa ajassa, sillä kyseinen toimielin on vaatinut kyseisten tullien asettamista käyttöön yhtäältä yli seitsemän vuoden ja toisaalta yli 11 vuoden kuluttua siitä, kun OLAF totesi kyseiset sääntöjenvastaisuudet.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 71 Aluksi on korostettava, että vaikka nyt käsiteltävän jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen taustalla olevan Curaçoon ja Aruban viranomaisten menettelyn ajankohtana vilpittömän yhteistyön periaate vahvistettiin EY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa ja myöhemmin EY 10 artiklassa, nämä määräykset oli korvattu SEU 4 artiklan 3 kohdalla silloin, kun komissio vaati Alankomaiden kuningaskuntaa korvaamaan omien varojen menetyksen, joka komission mukaan johtui tästä menettelystä. Tästä seuraa, että kannetta on tarkasteltava vilpittömän yhteistyön periaatteen valossa, sellaisena kuin se on vahvistettu viimeksi mainitussa määräyksessä.
- 72 SEU 4 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaan Alankomaiden kuningaskunnalla on unionin jäsenvaltiona velvollisuus toteuttaa kaikki yleis- tai erityistoimenpiteet, joilla voidaan varmistaa, että se täyttää perussopimusten mukaiset tai unionin toimielinten säädöksistä johtuvat velvoitteensa.
- 73 Vaikka tässä tarkoituksessa kyseisen jäsenvaltion kaikkien viranomaisten on toimivaltansa rajoissa varmistettava unionin oikeussääntöjen noudattaminen, SEUT 258 artiklan nojalla asianomainen jäsenvaltio on Euroopan unioniin nähden yksin vastuussa siitä, että unionin oikeudessa asetettuja velvoitteita noudatetaan (ks. vastaavasti tuomio 4.10.2012, Byankov, C-249/11, EU:C:2012:608, 64 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 13.5.2014, komissio v. Espanja, C-184/11, EU:C:2014:316, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 74 Kuten komissio on vastauskirjelmässään täsmentänyt, käsiteltävänä oleva jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva kanne ei perustu Alankomaiden viranomaisten tekemiin virheisiin vaan kyseisen jäsenvaltion vastuuseen sellaisesta omien varojen menetyksestä, joka on seurausta siitä, että Curaçoon ja Aruban viranomaiset ovat rikkoneet – mitä ei ole kiistetty – EUR.1-tavaratodistusten antamista koskevia vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätösten määräyksiä.
- 75 Kuten EY:n perustamissopimuksen 227 artiklan 3 kohdasta, luettuna yhdessä EY:n perustamissopimuksen liitteen IV (joista on tullut EY 299 artiklan 3 kohta ja EY:n perustamissopimuksen liite II ja sittemmin SEUT 355 artiklan 2 kohta ja EUT-sopimuksen liite II) kanssa, ilmenee, Curaçao ja Aruba kuuluivat kyseisessä liitteessä lueteltuihin MMA:ihin ja niihin sovellettiin tämän vuoksi EY:n perustamissopimuksen neljännessä osassa, johon kuuluvat EY:n perustamissopimuksen 131–137 artikla (joista on tullut EY 182–EY 188 artikla ja sittemmin SEUT 198–SEUT 204 artikla), määriteltyä erityistä assosointijärjestelmää, jota koskevat yksityiskohtaiset säännöt ja menettelytavat on EY:n perustamissopimuksen 136 artiklan (josta on tullut EY 187 artikla ja sittemmin SEUT 203 artikla) perusteella vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätöksissä.
- 76 Tässä yhteydessä on korostettava, että vaikka unionin tuomioistuin on katsonut, että EY:n perustamissopimuksen yleisiä määräyksiä, eli niitä, jotka eivät sisälly sen neljänteen osaan, ei sovelleta MMA:ihin ilman nimenomaista viittausta (tuomio 5.6.2014, X ja TBG, C-24/12 ja C-27/12, EU:C:2014:1385, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), Alankomaiden kuningaskunnan väitetty jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen ei vastaa tässä oikeuskäytännössä tarkoitettua tilannetta. Komissio ei nimittäin väitä, että vilpittömän yhteistyön periaatetta sovellettaisiin Curaçoon ja Arubaan, vaan se katsoo, että Alankomaiden kuningaskunnan on tämän periaatteen nojalla vastattava seurauksista, jotka ovat aiheutuneet siitä, että Curaçoon ja Aruban viranomaiset ovat antaneet EUR.1-tavaratodistuksia sääntöjenvastaisesti. Kuten tämän tuomion 72 kohdassa on muistutettu, kyseinen periaate sitoo Alankomaiden kuningaskuntaa unionin jäsenvaltiona.
- 77 Edellä esitetyn perusteella on tutkittava ensiksi, onko Alankomaiden kuningaskunta sille SEU 4 artiklan 3 kohdan nojalla jäsenvaltiona kuuluvien velvoitteiden perusteella Euroopan unioniin nähden vastuussa siitä, että Curaçoon ja Aruban viranomaiset ovat mahdollisesti antaneet EUR.1-tavaratodistuksia vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätösten vastaisesti, ja toiseksi, onko se

kyseisen määräyksen nojalla velvollinen korvaamaan tästä mahdollisesti aiheutuneen unionin omien varojen menetyksen tapauksen mukaan viivästyskorokoineen, ja kolmanneksi, jos näin on, onko väite Alankomaiden kuningaskunnan jäsenyysoikeuksien noudattamatta jättämisestä perusteltu.

– *Alankomaiden kuningaskunnan vastuu siitä, että Curaçaoon ja Aruban viranomaiset ovat mahdollisesti antaneet EUR.1-tavaratodistuksia sääntöjenvastaisesti*

- 78 Komissio katsoo, että Curaçaoon ja Aruban ja Alankomaiden kuningaskunnan välisten erityisten suhteiden vuoksi kyseisen jäsenvaltion on vastattava unionille Curaçaoon ja Aruban viranomaisten toimista ja laiminlyönneistä, kun nämä ovat antaneet EUR.1-tavaratodistuksia vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätösten vastaisesti.
- 79 Alankomaiden kuningaskunta kuuluu jäsenvaltioihin, joilla on EY:n perustamissopimuksen 131 artiklan ensimmäisen kohdan (josta on tullut EY 182 artiklan ensimmäinen kohta ja sittemmin SEUT 198 artiklan ensimmäinen kohta) nojalla ”erityiset suhteet” MMA:ihin. Tämän määräyksen mukaan näiden maiden ja alueiden kuulumisen EY:n perustamissopimuksen neljännessä osassa määritellyn erityisen assosiointijärjestelmän piiriin perustui kyseisten todistusten antamisen aikaan näihin erityisiin suhteisiin.
- 80 Mainituille erityisille suhteille on luonteenomaista, että MMA:t eivät ole itsenäisiä valtioita, vaan ne ovat sellaisia maita ja alueita, jotka ovat riippuvaisia tällaisesta valtiosta, joka huolehtii muun muassa niiden edustamisesta kansainvälisissä suhteissa (ks. vastaavasti lausunto 1/78 (luonnonkumia koskeva kansainvälinen sopimus), 4.10.1979, EU:C:1979:224, 62 kohta ja lausunto 1/94 (WTO-sopimuksen liitteenä olevat sopimukset), 15.11.1994, EU:C:1994:384, 17 kohta).
- 81 EY:n perustamissopimuksen 131 artiklan (josta on tullut EY 182 artikla ja sittemmin SEUT 198 artikla) mukaan tämän perustamissopimuksen neljännessä osassa määritellyn, assosiointia koskevan erityisjärjestelmän, jonka tarkoituksena on edistää MMA:iden taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kehitystä, soveltaminen koskee ainoastaan maita ja alueita, joilla on erityiset suhteet kyseessä olevaan jäsenvaltioon, joka on pyytänyt, että niihin sovelletaan erityistä assosiointijärjestelmää. Erityisesti Curaçaoon ja Aruban osalta, jotka kuuluivat EY:n perustamissopimuksen voimaantulohetkellä Alankomaiden Antilleihin, jäsenvaltiot ovat tehneet Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta sopimuksen neljännessä osassa määrätyn assosiaatiota koskevan sääntelyn soveltamiseksi Alankomaiden Antilleihin 13.11.1962 tehdyn yleissopimuksen 64/533/EY (EYVL 1964, P 150, s. 2414).
- 82 Muun muassa vuoden 1991 MMA-päätöksen johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa, 234 artiklassa ja 235 artiklan 2 kohdassa ja vuoden 2001 MMA-päätöksen 4 ja 7 artiklassa käytetyt sanamuodot, joissa viitataan jäsenvaltioon, jolle MMA:t ”kuuluvat”, ovat osoitus niiden välillä EY:n perustamissopimuksen 131 artiklan ensimmäisen kohdan (josta on tullut EY 182 artiklan ensimmäinen kohta ja sittemmin SEUT 198 artiklan ensimmäinen kohta) mukaisesti vallitsevista erityisistä suhteista. Tätä tulkintaa tukee vuoden 1991 MMA-päätöksen 1 artikla, luettuna yhdessä sen liitteessä I olevan 4 kohdan kanssa, josta ilmenee, että Curaçao ja Aruba olivat Alankomaiden kuningaskunnalle ”kuuluvia” MMA:ita.
- 83 Lisäksi kyseisen assosiointia koskevan erityisjärjestelmän yhteydessä Curaçaoilta ja Arubalta peräisin oleviin tuotteisiin sovellettiin EY:n perustamissopimuksen 133 artiklan 1 kohdan (josta on tullut EY 184 artiklan 1 kohta ja sittemmin SEUT 200 artiklan 1 kohta), luettuna yhdessä vuoden 1991 MMA-päätöksen 101 artiklan 1 kohdan, 108 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan ja liitteen II (vuoden 2001 MMA-päätöksen 35 artikla ja liite III) kanssa, mukaista etuoikeutettua pääsyä sisämarkkinoille ilman velvollisuutta maksaa tulleja ja vaikutukseltaan vastaavia maksuja.

- 84 EUR.1-tavaratodistusten antamisesta säädettiin unionin oikeudessa. Vuoden 1991 MMA-päätöksen, jota päätöksen 237 artiklan mukaan sovellettiin MMA:iden alueeseen, liitteessä II olevan 12 artiklan 6 kohdan (vuoden 2001 MMA-päätöksen liitteessä III olevan 15 artiklan 4 kohta) mukaan EUR.1-tavaratodistusten, jotka olivat osoitus kyseisestä alkuperästä, oli nimittäin oltava MMA:iden viranomaisten antamia. Näin ollen kyseisten viranomaisten oli tällaisia todistuksia antaessaan noudatettava vuoden 1991 MMA-päätöksen liitteeseen II (vuoden 2001 MMA-päätöksen liite III) sisältyviä vaatimuksia.
- 85 Lisäksi vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätöksissä määrätyt menettelyt tässä yhteydessä mahdollisesti ilmenevien erimielisyyksien tai ongelmien ratkaisemiseksi olivat osoitus siitä keskeisestä merkityksestä, joka asianomaisen MMA:n ja sen jäsenvaltion, jolle se kuului, välillä vallitsevilla EY:n perustamissopimuksen 131 artiklan ensimmäisessä kohdassa (josta on tullut EY 182 artiklan ensimmäinen kohta ja sittemmin SEUT 198 artiklan ensimmäinen kohta) tarkoitetuilla erityisillä suhteilla oli EY:n perustamissopimuksen neljännessä osassa tarkoitetun assosointijärjestelmän kannalta.
- 86 Tältä osin on otettava erityisesti huomioon vuoden 1991 MMA-päätöksen liitteessä II olevan 26 artiklan 7 kohta ja vuoden 2001 MMA-päätöksen liitteessä III oleva 34 artikla, joiden mukaan EUR.1-tavaratodistusten laillisuutta koskevat erimielisyydet, joita tuojavaltion ja vievän MMA:n tulliviranomaiset eivät ole pystyneet keskenään sopimaan, oli annettava alkuperäkomitean ja sittemmin tullikoodeksikomitean ratkaistaviksi menettelyssä, johon osallistui muun muassa sen jäsenvaltion, johon viejänä oleva MMA kuului, edustaja mutta ei tämän MMA:n toimivaltaisia paikallisia viranomaisia.
- 87 Siltä osin kuin on kyse EUR.1-tavaratodistusten sääntöjenvastaisen antamisen yhteydessä esiintyvien ongelmien mahdollisesta ratkaisemisesta vuoden 1991 MMA-päätöksen 234 ja 235 artiklassa (sittemmin vuoden 2001 MMA-päätöksen 7 artikla) tarkoitetun yhteistyökumppanuuden puitteissa, on lisäksi todettava, ettei tällainen yhteistyökumppanuus ole voinut perustua asianomaisen MMA:n ja komission väliseen kahdenväliseen vuoropuheluun vaan se on edellyttänyt kolmenvälistä neuvottelua, johon ovat osallistuneet komission lisäksi se jäsenvaltio, jolle MMA kuului, ja kyseisen MMA:n toimivaltaiset paikalliset viranomaiset. Vuoden 1991 MMA-päätöksen 10 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan sen jäsenvaltion, johon MMA kuului, edellytettiin osallistuvan tähän kolmenväliseen neuvottelumenettelyyn, jotta sen varmistettaisiin tapahtuvan ”asianomaisten jäsenvaltioiden vastaavien keskusviranomaisten valtuuksia kunnioittaen”. Vastaavasti vuoden 2001 MMA-päätöksen 7 artiklan 1 kohdassa korostettiin tarvetta ottaa huomioon ”asianomaisten jäsenvaltioiden instituutioiden organisointita[pa]”.
- 88 Näin ollen EY:n perustamissopimuksen 131 artiklan ensimmäisessä kohdassa (josta on tullut EY 182 artiklan ensimmäinen kohta ja sittemmin SEUT 198 artiklan ensimmäinen kohta) tarkoitettujen erityisten suhteiden olemassaolo Alankomaiden kuningaskunnan ja sen MMA:iden välillä synnyttää kyseiselle jäsenvaltiolle erityisen vastuun unioniin nähden silloin, kun kyseisten MMA:iden viranomaiset antavat EUR.1-tavaratodistuksia mainittujen päätösten vastaisesti.
- 89 Alankomaiden kuningaskunta kiistää kuitenkin tällaisen vastuun olemassaolon. Ensinnäkin se katsoo, että koska EY:n perustamissopimus on ratifioitu ainoastaan Alankomaiden osalta, 4.10.1979 annetusta lausunnosta 1/78 (Luonnonkumia koskeva kansainvälinen sopimus, EU:C:1979:224, 62 kohta) ilmenevän oikeuskäytännön mukaisesti on tehtävä ero yhtäältä Curaçaon ja Aruban ja toisaalta jäsenvaltion asemassa olevan Alankomaiden kuningaskunnan välillä. Toiseksi Alankomaiden kuningaskunnan mukaan vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätöksillä perustetun hallinnollisen yhteistyöjärjestelmän avulla oli mahdollista kääntyä suoraan kyseisten MMA:iden viranomaisten puoleen, joten komissio ei voi katsoa, että Alankomaiden kuningaskunta olisi vastuussa näiden viranomaisten toimista SEU 4 artiklan 3 kohdan nojalla. Kolmanneksi tällaisen vastuun tunnustaminen loukkaisi kyseisten MMA:iden itsehallintoa ja olisi vastoin SEU 4 artiklan 2 kohtaa ja Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 73 artiklaa.

- 90 Ensimmäisestä väitteestä on todettava, että edellisessä kohdassa mainitun lausunnon 62 kohdassa on tosin katsottu, että kun jäsenvaltio tekee kansainvälisen sopimuksen sellaisen MMA:n kansainvälisenä edustajana, joka kuuluu kyseiselle valtiolle, se ei toimi jäsenvaltion ominaisuudessa. Tämä toteamus, jonka perusteella oikeuskäytännössä on voitu todeta, että tällainen edustus ei ole vaikuttanut ”toimivallan rajaamiseen yhteisön alueella”, ei kuitenkaan ole merkityksellinen arvioitaessa jäsenvaltion vastuuta tilanteessa, jossa tälle jäsenvaltiolle kuuluvan MMA:n viranomaiset ovat antaneet EUR.1-tavaratodistuksia vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätösten vastaisesti, kun niiden antamisesta säädettiin MMA:iden alueella sovellettavissa unionin oikeussäännöissä.
- 91 Alankomaiden kuningaskunnan toisesta väitteestä, joka koskee vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätöksillä perustettua hallinnollista yhteistyötä koskevaa järjestelmää, on todettava, että on totta, että vuoden 1991 MMA-päätöksen liitteessä II olevan 26 artiklan 6 kohdan ja sittemmin vuoden 2001 MMA-päätöksen liitteessä III olevan 32 artiklan 8 kohdan mukaan kyseisen MMA:n viranomaisten oli suoritettava tarpeelliset tutkimukset muun muassa silloin, kun vuoden 1991 MMA-päätöksen liitteessä II olevan 26 artiklan 1 kohdassa ja sittemmin vuoden 2001 MMA-päätöksen liitteessä III olevan 32 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu todentamismenettely tai muut käytettävissä olevat tiedot näyttivät osoittavan, että kyseisten liitteiden määräyksiä oli rikottu. Kuitenkin yhtäältä samoissa määräyksissä määrättiin, että komissio ”voi osallistua” tutkimuksiin, joiden tarkoituksena on paljastaa ja torjua EUR.1-tavaratodistusten antamista koskevien säännösten rikkomisia, mutta siinä ei asetettu sille tätä koskevaa velvoitetta. Toisaalta on niin, että vaikka vuoden 1991 MMA-päätöksen liitteessä II olevan 26 artiklan 7 kohdassa ja sittemmin vuoden 2001 MMA-päätöksen liitteessä III olevassa 34 artiklassa määrättiin, että tällaisten tutkimusten yhteydessä syntyneet tai tulkintaongelmia aiheuttavat kiistat ”annetaan” käsiteltäviksi niiden ratkaisemisessa noudatettavassa menettelyssä, kyseisten määräysten sanamuodosta ilmenee suoraan, että määräyksissä tarkoitettiin vain tuojavaltion ja viejänä olevan MMA:n välisiä kiistoja eivätkä määräykset siten velvoittaneet komissiota.
- 92 Toisin kuin Alankomaiden kuningaskunta väittää, ”yhteistyökumppanuudeksi” kutsuttuja neuvotteluja koskevat määräykset eivät myöskään ole esteenä sille, että jäsenvaltion voidaan katsoa olevan SEU 4 artiklan 3 kohdan nojalla vastuussa siitä, että sen MMA:iden viranomaiset ovat antaneet EUR.1-tavaratodistuksia sääntöjenvastaisesti. Suoraan vuoden 1991 MMA-päätöksen 234 artiklan sanamuodosta ilmenee nimittäin, että unionin toimien on perustuttava ainoastaan ”mahdollisimman suuressa määrin” komission, sen jäsenvaltion, jolle MMA kuului, sekä MMA:n toimivaltaisten paikallisten viranomaisten välisiin neuvotteluihin. Lisäksi kyseisen päätöksen 235 artiklan 2 kohdan mukaan ”voidaan luoda” assosiointia koskevia työryhmiä erityisesti asianomaisten MMA:iden pyynnöstä kaikkien MMA:iden ja unionin välisten ongelmien käsittelemiseksi. Vastaavasti vuoden 2001 MMA-päätöksen 7 artiklan 3 kohdassa määrättiin ainoastaan, että kutakin MMA:ta varten perustetut kumppanuustyöryhmät ”voidaan kutsua koolle” muun muassa MMA:n pyynnöstä. Vaikka onkin totta, ettei kyseistä yhteistyökumppanuusmenettelyä ole sovellettu nyt käsiteltävässä asiassa, on kuitenkin niin, että näiden määräysten sanamuoto osoittaa, että menettelyn soveltaminen on niiden mukaan vapaaehtoista.
- 93 Kolmas väite, joka koskee Curaçaon ja Aruban perustuslaillista itsehallintoa, ei myöskään voi menestyä, koska Alankomaiden kuningaskunta ei selitä, miten jäsenvaltion vastuu sen MMA:iden toimista voisi loukata niiden itsehallintoa, kun vastuu ei vaikuta niille vuoden 1991 ja 2001 MMA-päätöksillä annettuihin tehtäviin.
- 94 Vielä on arvioitava sitä, minkä tyyppisistä MMA:n viranomaisten tekemistä virheistä EUR.1-tavaratodistusten antamisessa jäsenvaltio, jolle kyseinen MMA kuuluu, on vastuussa.
- 95 SEU 4 artiklan 3 kohdassa vahvistetusta vilpittömän yhteistyön periaatteesta ilmenee tältä osin, että jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki toimenpiteet, joilla voidaan taata unionin oikeuden ulottuvuus ja tehokkuus (ks. vastaavasti tuomio 7.10.2010, Stils Met, C-382/09, EU:C:2010:596, 44 kohta ja tuomio 5.12.2017, Saksa v. neuvosto, C-600/14, EU:C:2017:935, 94 kohta).

- 96 Koska tullijärjestelmä, jota sovelletaan MMA:ista peräisin oleviin tuotteisiin EY:n perustamissopimuksen 133 artiklan 1 kohdan (josta on tullut EY 184 artiklan 1 kohta ja sittemmin SEUT 200 artiklan 1 kohta) ja vuoden 1991 MMA-päätöksen 101 artiklan 1 kohdan, luettuna yhdessä 108 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan ja liitteen II (vuoden 2001 MMA-päätöksen 35 artikla ja liite III) kanssa, mukaisin edellytyksin, on suosituimmuusluonteinen ja poikkeuksellinen, edellisessä kohdassa mainittua velvollisuutta on sovellettava nyt kyseessä olevassa tapauksessa erityisen tiukasti. Tämän vuoksi jäsenvaltion, jolle MMA kuuluu, vastuu unioniin nähden ulottuu SEU 4 artiklan 3 kohdan nojalla kaikkiin tämän MMA:n viranomaisten tekemiin virheisiin EUR.1-tavaratodistusten antamisessa.
- 97 Kaikesta edellä todetusta on katsottava seuraavan, että Alankomaiden kuningaskunta on EY:n perustamissopimuksen 131 artiklan ensimmäisen kohdan (josta on tullut EY 182 artiklan ensimmäinen kohta ja sittemmin SEUT 198 artiklan ensimmäinen kohta) ja SEU 4 artiklan 3 kohdan mukaisten jäsenvaltion asemasta johtuvien velvoitteidensa perusteella unioniin nähden vastuussa siitä, että Curaçaon ja Aruban viranomaiset ovat mahdollisesti antaneet EUR.1.-tavaratodistuksia vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätösten vastaisesti (ks. analogisesti tuomio 31.10.2019, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta (Vastuu MMA:n menettelystä), C-391/17, 95 kohta).

– *Velvollisuus korvata mahdollinen omien varojen menetys SEU 4 artiklan 3 kohdan nojalla*

- 98 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltioiden on vilpittömän yhteistyön periaatteen nojalla poistettava unionin oikeuden rikkomisesta aiheutuneet lainvastaiset seuraukset. Näin ollen jäsenvaltioiden viranomaisilla on velvollisuus toteuttaa toimivaltansa rajoissa kaikki tarvittavat toimenpiteet unionin oikeuden rikkomisen korjaamiseksi (ks. vastaavasti tuomio 21.6.2007, Jonkman ym., C-231/06–C-233/06, EU:C:2007:373, 37 ja 38 kohta; tuomio 26.7.2017, Comune di Corridonia ym., C-196/16 ja C-197/16, EU:C:2017:589, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 27.6.2019, Belgisch Syndicaat van Chiropraxie ym., C-597/17, EU:C:2019:544, 54 kohta).
- 99 Koska EUR.1-tavaratodistuksen antaminen vuoden 1991 ja vuoden 2001 MMA-päätösten vastaisesti estää asianomaisen tuontijäsenvaltion viranomaisia tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdassa ja 239 artiklassa säädetystä tilanteesta kantamasta tulleja, jotka niiden olisi pitänyt kantaa tällaisen EUR.1-tavaratodistuksen puuttuessa, tästä aiheutuva unionin perinteisten omien varojen menetys on lainvastainen seuraus unionin oikeuden rikkomisesta. Oikeuskäytännön mukaan tällainen menetys on nimittäin korvattava joko muilla omilla varoilla tai menojen mukauttamisella (ks. analogisesti tuomio 15.11.2005, komissio v. Tanska, C-392/02, EU:C:2005:683, 54 kohta ja tuomio 5.10.2006, komissio v. Saksa, C-105/02, EU:C:2006:637, 88 kohta).
- 100 Tällaisen todistuksen sääntöjenvastaisesta antamisesta unioniin nähden vastuussa olevan jäsenvaltion on näin ollen vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet tämän unionin oikeuden rikkomisen korjaamiseksi ja erityisesti siitä aiheutuvan omien varojen menetyksen korvaamiseksi (ks. analogisesti tuomio 31.10.2019, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta (Vastuu MMA:n menettelystä), C-391/17, 98 kohta).
- 101 Erityisesti siitä, onko tällaiseen menetettyjen omien varojen määrään mahdollisesti lisättävä viivästyskorot, on riittävää todeta, että pelkkä korvaus tullien määrästä, jota ei ole voitu kantaa, ei riitä poistamaan EUR.1-tavaratodistuksen sääntöjenvastaisen antamisen lainvastaisia seurauksia.
- 102 Tätä tulkintaa ei voida kyseenalaistaa oikeusvarmuuden periaatteeseen perustuvalla väitteellä, johon Alankomaiden kuningaskunta ja Yhdistynyt kuningaskunta vetoavat ja jonka mukaan tällaista korvausvelvollisuutta ei voi olla olemassa silloin, kun siitä ei ole unionin oikeudessa nimenomaista säännöstä. EUR.1-tavaratodistusten sääntöjenvastaisesta antamisesta aiheutuneen omien varojen menetyksen korvausvelvollisuus on nimittäin vain erityinen ilmaus vilpittömän yhteistyön periaatteesta johtuvasta velvollisuudesta, jonka mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat

toimenpiteet unionin oikeuden rikkomisen korjaamiseksi ja sen lainvastaisten seurausten poistamiseksi. Kuten tämän tuomion 98 kohdassa mainitusta vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, viimeksi mainittu velvollisuus koskee kaikkia tämän oikeuden rikkomisen lainvastaisia seurauksia ja erityisesti nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisia luonteeltaan taloudellisia seurauksia.

103 Viivästyskorkeus alkaa kuitenkin kertyä vasta sinä päivänä, jona asianomaiselle jäsenvaltiolle on osoitettu vaatimus omien varojen menetyksen korvaamisesta.

104 Kaiken edellä esitetyn perusteella on katsottava, että jäsenvaltion, joka on unioniin nähden vastuussa siitä, että sille kuuluva MMA on antanut EUR.1-tavaratodistuksia sääntöjenvastaisesti, on vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti korvattava mahdollinen omien varojen menetys tapauksesta riippuen viivästyskorkeus.

– Jäsenyysoikeuksien noudattamatta jättäminen

105 Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että vuosina 1997–2000 ja 2002 ja 2003 Alankomaihin ja Saksaan on tuotu tuontitulleita tavaroita, joille Curaçaon ja Aruban viranomaiset olivat antaneet EUR.1-tavaratodistukset.

106 Asianosaisten kesken on riidatonta, että kyseiset viranomaiset olivat antaneet kyseiset EUR.1-tavaratodistukset, vaikka tavarat eivät täyttäneet vaadittuja edellytyksiä, jotta niitä olisi voitu pitää vuoden 1991 MMA-päätöksen 101 artiklan 1 kohdan ja vuoden 2001 MMA-päätöksen 35 artiklan 1 kohdan nojalla etuuskohteluun alkuperän perusteella oikeutettuina tuotteina. On myös riidatonta, että kyseisten määräysten rikkomisesta on aiheutunut unionille omien varojen menetys tuontitullien muodossa.

107 Näin ollen Alankomaiden kuningaskunnalla on SEU 4 artiklan 3 kohdan nojalla velvollisuus korvata kyseistä omien varojen menetystä vastaava rahamäärä, kuten komissio on vaatinut 27.1. ja 31.5.2012 päivätyillä kirjeillään.

108 Alankomaiden kuningaskunta väittää kuitenkin, että oikeusvarmuuden ja hyvän hallinnon periaatteet ovat nyt käsiteltävässä asiassa esteenä mahdollisuudelle todeta tämän korvausvelvollisuuden noudattamatta jättäminen, koska komissio ei ole vaatinut tällaista korvausta kohtuullisessa ajassa 13.11.2014 annettuun tuomioon *Nencini v. parlamentti* (C-447/13 P, EU:C:2014:2372, 48 kohta) perustuvan oikeuskäytännön mukaisesti.

109 Tältä osin on muistutettava, että edellisessä kohdassa mainittuun tuomioon perustuva oikeuskäytäntö koskee soveltamissääntöjen 85 b artiklaa, jossa vahvistetaan varainhoitoasetuksen 73 a artiklan mukaisen viiden vuoden vanhentumisajan alkamishetkeksi velalliselle veloituseräilmoituksessa ilmoitettu määräpäivä.

110 Kyseisessä tuomiossa unionin tuomioistuin tosin totesi, että oikeusvarmuuden periaate edellyttää – sovellettavien säästöjen vaietetessa –, että asianomainen toimielin toteuttaa tiedoksi antamisen kohtuullisessa ajassa, ja täsmänsä samalla, että veloituseräilmoituksen tiedoksi antamista koskeva määräaika on katsottava kohtuuttomaksi, kun tiedoksi antaminen tapahtuu yli viiden vuoden jälkeen hetkestä, jona toimielin saattoi normaalisti vaatia saamistaan (ks. vastaavasti tuomio 13.11.2014, *Nencini v. parlamentti*, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, 48 ja 49 kohta).

111 Vaikka ei ole tarpeen tutkia, sovelletaanko varainhoitoasetuksen 73 a artiklaa ja soveltamissääntöjen 85 b artiklaa velvollisuuteen korvata nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltainen omien varojen menetys SEU 4 artiklan 3 kohdan perusteella, on kuitenkin todettava, ettei komissio ole missään tapauksessa ylittänyt sitä viiden vuoden määräaika, jonka ylittyessä veloituseräilmoituksen tiedoksiannon määräaika on oletettava kohtuuttomaksi edellisessä kohdassa mainittuun tuomioon perustuvan

oikeuskäytännön mukaan. Asianosaisten kesken on nimittäin riidatonta, että siitä, että Curaçaon ja Aruban viranomaiset antoivat EUR.1-tavaratodistuksia sääntöjenvastaisesti, aiheutuneesta unionin omien varojen menetyksestä on tullut lopullinen vasta vuoden 2009 aikana. Koska komissio ei ennen tätä ajankohtaa voinut vaatia kyseisen menetyksen korvaamista, on katsottava, että se on noudattanut kyseistä viiden vuoden määräaikaa, kun se on vaatinut Alankomaiden kuningaskuntaa suorittamaan kyseisen korvauksen vuoden 2012 aikana.

- 112 Näin ollen on todettava, että Alankomaiden kuningaskunta ei ole noudattanut SEU 4 artiklan 3 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole korvannut omien varojen menetystä, joka on aiheutunut siitä, että Curaçaon ja Aruban viranomaiset ovat antaneet vuoden 1991 MMA-päätöksen ja sittemmin vuoden 2001 MMA-päätöksen vastaisesti EUR.1-tavaratodistuksia maitojauheen ja riisin tuomiseksi Curaçaalta ajanjaksona 1997/2000 ja jauhojen ja suurimoiden tuomiseksi Arubalta ajanjaksona 2002/2003.

Oikeudenkäyntikulut

- 113 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista ja Alankomaiden kuningaskunta on hävinnyt asian, viimeksi mainittu on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 114 Työjärjestyksen 140 artiklan 1 kohdan, jonka mukaan jäsenvaltiot, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, nojalla on määrättävä, että Yhdistynyt kuningaskunta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Alankomaiden kuningaskunta ei ole noudattanut SEU 4 artiklan 3 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole korvannut omien varojen menetystä, joka on aiheutunut siitä, että Curaçaon ja Aruban viranomaiset ovat antaneet merentakaisten maiden ja alueiden assosioinnista Euroopan talousyhteisöön 25.7.1991 tehdyn neuvoston päätöksen 91/482/ETY ja sittemmin merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatiosta Euroopan yhteisöön 27.11.2001 tehdyn neuvoston päätöksen 2001/822/EY vastaisesti EUR.1-tavaratodistuksia yhtäältä maitojauheen ja riisin tuomiseksi Curaçaalta ajanjaksona 1997/2000 ja toisaalta jauhojen ja suurimoiden tuomiseksi Arubalta ajanjaksona 2002/2003.**
- 2) Alankomaiden kuningaskunta veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**
- 3) Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Allekirjoitukset